

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Ш.Е.ЕСЕНОВ АТЫНДАҒЫ КАСПИЙ МЕМЛЕКЕТТІК ТЕХНОЛОГИЯЛАР
ЖӘНЕ ИНЖИНИРИНГ УНИВЕРСИТЕТІ
ТЕҢІЗ ТЕХНОЛОГИЯЛАР ИНСТИТУТЫ**

«Машина жасау және стандарттау» кафедрасы

Мамбеталиева Г.С.

«Сертификаттау» пәнінен
050732- «Стандартау, метрология және сертификаттау» мамандығы
студенттері үшін тәжірибиелік жұмыстарды орындауға арналған әдістемелік
нұсқау

Ақтау - 2010ж.

ӨЭЖ 006.73

Құрастырушы: Мамбеталиева Г.С. аға оқытушысы: «Сертификаттау» пәнінен **050732-«Стандартау, метрология және сертификаттау»** мамандығы студенттері үшін тәжіребиелік жұмыстарды орындауға арналған әдістемелік нұсқау.-Ақтау қ.,- 12бет.

Пікір жазған: т.ғ.к.доц.Джумагазиева Ш.К.

Бұл оқулықта – сертификаттаудың негізгі мақсаты адамның өмірі мен денсаулығын, қоршаған ортаның қауіпсіздігін қамтамасыз ететін өнім мен оған жасалатын қызметтің сапасын бағалап, тұтынушылық мүлдесін қорғау.

Баспаға Ш.Е.Есенов Каспий Мемлекеттік Технология және Инжиниринг университеті оқу-әдістемелік кеңесінің шешімімен ұсынылған

© Ш.Есенов атындағы Каспий мемлекеттік технология және инжиниринг университеті, 2011.

МАЗМҰНЫ

КІРІСПЕ.....	4
Практикалық жұмыс № 1..... Тауарларды штрих кодтау.	5
Практикалық жұмыс № 2..... Кәсіпорын сертификацияға әзірленуде.	6
Практикалық жұмыс № 3..... Қазақстандық рынокта жалған өніммен қалай күресуге болады?	8
Практикалық жұмыс № 4..... Тұтынушының сеніміне қалай лайық болу керек?	9
Практикалық жұмыс № 5..... Банк ісіндегі СМС-ты қамтамасыз ету.	12

КІРІСПЕ

Сертификаттаудың негізгі мақсаты - адамның өмірі мен денсаулығын, қоршаған ортаның қауіпсіздігін қамтамасыз ететін өнім мен оған жасалатын қызметтің сапасын бағалап, тұтынушылық мүддесін қорғау.

Қазіргі кездегі республикамызда өндірілетін және шет елдерден әкелініп жатқан азық-түлік, шикізаттар мен тағымдық өнімдер адам өмірі үшін қауіпсіз, сапасы да сұраныс деңгейінде болуы тиіс.

Өндірілетін тауардың және көрсетілетін қызмет сапасы тұтынушылардың сұраныс талабы сай болуы үшін, өндірістің сапа көрсеткішін және өнім мен қызмет сапасын сертификаттап, жоғары сапалы тауар шығаруға, ол өнімдердің (қызметтердің) сапасы ішкі және халықаралық бәсекелестікке лайық қамтамасыз етеді.

Практикалық жұмыс № 1

Тауарларды штрих кодтау.

Жұмыстың мақсаты: Өзіндік оқып үйрену, сұрақтармен тапсырмаларға жауап беру.

Қазақстанда тауарларды кодтау үшін Еуропалық кодтау жүйесі /EAN/ European Article Numbering/ пайдаланылады. Әрбір тауарға өзіндік код - "жеке коды" тағылады. Осы код бойынша тауарды кез келген елде тануға болады. Штрих-код 13 және 8 цифрдан тұрады. Дүние жүзінің 80% өнімдері осы код бойынша белгіленеді.

Тауарлық номер машинамен оқылатын штрих символымен жасалады, ол алмасып отыратын тік қара және ашық жолақтардан тұрады. Штрихталған символда өнім жөніндегі мәлімет кодталған, оның көмегімен кез келген тауарды қайдан шыққандығына немесе қай жерден екендігіне қарамастан ұқсастығын анықтауға болады. Мәлімет-қара немесе ашық жолақтардың көлденең мөлшерінің /жолақтығы/ ара қатынастығымен, олардың байланыстылығымен кодталған. Штрихтардың жалпақтығы EAN стандартының аумағында қатаң белгіленеді.

Белгілер /цифрлар/ косақталып кодталады: бірінші белгіге штрихтар арасында алмасып отырады /штрихталған код деп осылай аталған/. EAN кодының әрбір цифры /разряд/ екі штрихтың немесе ашық жердің байланысын көрсетеді.

Штрихталаған кодтың артықшылығы тауар жөніндегі мәліметті электрондық жүйе рақылы есептеуге және әрі қарай жіберуге мүмкіндік береді. Мәлімет арнаулы сканер арқылы азғантай секундта есептеліп кодтан шығарылады.

EAN-B штрих кодының жүйесінде екі алғашқы цифрлар тауар шығарушыға берілгендігі көрсетілетін номер, бұл негізінен товар өндірілген елдің номері. Елдің коды EAN ассоциациясы орталығынан беріледі. Кейбір елдерде кодтың аумағы берілген, мысалы Франция 30-37, Австралия 90-91, Жапония 45-49. Кейбір елдерде екі разрядты кодты анықтауға үшінші разряд берілген, мысалы ОАФ үшінші разрядта 600-601-де анықталады. Кейбір елдерге 3 разрядты код берілген. Мысалы Аргентина- 779, Венгрия- 599, Қазақстан-487.

Келесі бос цифр өнеркәсіп орнының дайындаушының коды. Бұл кодты ЮНИСКАН /өнімді автоматты түрде анықтау ассоциациясы/ береді, ол Қазақстанның және халықаралық EAN ассоциациясының мүддесін қорғайды. ЮНИСКАН кәсіпорынға тіркелген код номерін береді, сонымен қатар мәліметтерді жинақтап отырады.

Сұрақтар мен тапсырмалар

1. Кез-келген штрих кодты алып талдап шешу.

Коды стран			
Страна	Код	Страна	Код
США и Канада	00-09	Бразилия	789
Франция	30-37	Италия	80-83
Болгария	380	Испания	84
Словения	383	Словакия	855
Хорватия	385	Чехия	859
Германия	400-440	Югославия	860
Россия и СНГ	460-469	Турция	869
Тайвань	471	Нидерланды	87
Эстония	474	Сингапур	888
Латвия	475	Индия	890
Литва	477	Австрия	90-91
Украина	482		
Молдова	484		
Гонконг	489		
Япония	45 и 49		
Великобритания	50		
Греция	520		
Кипр	529		
Ирландия	539		
Бельгия и Люксембург	54		
Португалия	560		
Дания	57		
Польша	590		
Венгрия	599		
Финляндия	64		
Китай	690		
Израиль	729		
Швейцария	73		
Швейцария	76		

Нам члнтарғы штриховой код

1 – код страны
2 – код изготовителя
3 – код товара
4 – контрольная цифра

Индивидуальное задание	
№	Штрих код
1	4607111045140
2	4870201299918
3	6946350066096
4	4607149706624
5	6946350088180
6	6938450501096
7	4607065315771
8	6946350088050
9	4823061406514
10	4605457012932
11	4605457012840
12	4607106500012
13	6946350088050
14	4607111046369
15	4607106500012

Практикалық жұмыс № 2

Кәсіпорын сертификацияға әзірленуде.

Жұмыс мақсаты: өз бетімен оқып, сұраққа жауап беру.

Ең бір маңызды жағдай-бәсекеге қабілетті өнімнің құрамы бар кәсіпорын нәтижелі жүйелі сапасын қамтамасыз ету, олар сериясы 9000 ИСО халықаралық стандартқа жауап беруді талап етеді. Шынында, сыртқы рынокта таралған кәсіпорында сапа жүйесінің жоқтығы сауда келісімде маңызды бөгеу болып және өнімнің бағасын төмендету шетелдік фирмаларда келіссөз практикасында көрсетілген. Әсіресе бұл сұрақ өзара қатыныс Еуропалық жалпы рынокпен өткірлі болып тұрады.

Комбинатта сериясы 9000 ИСО стандартын енгізу шешімі қабылданған. Бұл міндеттік шешімінде «Сапаның қамтамасыз ету басшылығы» және 30 стандарттар өңделген, олар комбинаттың барлық әрекет өндірісін рынокпен бастап өнімнің өтуіне дейін уақытты белгілейді.

«Сапаның қамтамасыз ету басшылығы» барлық жақтан комбинатта құрылған сапаны қамтамасыз ететін жүйесін бейнелейтін және тиісті кәсіпорынға ұсыну, сонымен қатар бөлек өнімнің түрлерін және жүйесінің өзінің сертификациясын жүзеге асыру.

Комбинаттың мамандары оның алдында болған өнімнің сапасын басқару жүйесін кәсіпорын стандартының негізін қабылдап, олардың жағдайларын сериясы 9000 ИСО стандартының талаптарына сәйкес өңдеген. Ол ескі ұйымдастыру құрылымның сапасын басқаруын жаңаға бір қалыпты өтуді қамтамсыз етті. Бұнда елде шикізат өндірісі өзгерген жағдайлары қамтамасыз етілуі, құралдармен жабдықтар, өндірілген өндірістің өтуі болып саналды.

Әбден өндірілген өнімнің өтуі оның алдында болмаған КС УКП кәсіпорын стандарты қамтамасыз етілген: «Маркетинг, іздеу, рынокты іздеу», «Өндірілген өнімнің сапасының тұрақтылығын қамтамсыз ету», «Буып-түюдің сапасының, тасымалының, өнімді сақтауды және артуды қамтамасыз ету», «Сапаны жүзеге асыру процесінде өнімді бөлуді қамтамасыз ету», «Өнімді қолданып болғаннан кейін жоқ қылу».

Жарату кезінде комбинаттағы сапалы жүйесінде тағы да екі басшылық етуші құжат өңделген: «Запсибметкомбинаттың» сапасын қамтамасыз ету саясаты және «Сапа» программасы. Бірінші құжат-жалпы бағыт, мақсат және комбинаттың сапа тұсындағы міндеттерді анықтайды, ал 2-ші-келесі міндеттердің шешімінің негізгі шарлары:

- Жаңа техниканы әрекеттеліп жатқан цехтармен агрегаттарға енгізу негізін, алғы технология, өндірістің механикалық процестерін технологиялық қайта қаруландыру.
- Өндірістің бейнеленуін экономикалық және нәтижелі түрлерін арттыру.
- Шикі заттың меншікті шығыны және барлық металлургиялық шегіндегі материалдардың төмендеуі.
- Өнімнің сапасын түбінен жақсарту.
- Халықаралық стандарттарға сәйкес дайын өнімнің сертификациясы.

Тауарлық өнімнің негізгі түрлерінің сапалы көрсеткіштерінің артуының мәселесі 3 бағытпен шешіледі: 1) Техникалық талаптарының аралығындағы нормалық көрсеткіштерінің шегінің артуы. Бұл кокс, агломерат, шойынның сапалы мінездемесінің бір қалыптылығына жетуі; 2) металлопрокаттың мүлшдесінің және олардың нәтижелі түрлерінің көлемін шығаруын артуы, алдын-ала термоньғайғыш бейнелеуі. Халықаралық, әсіресе Европалық стандарттың сапа нормасының көрсеткіштеріне сәйкес жету; 3) бейнелі өнімнің сапалы кепілдік көрсеткіштерімен қоса шығару.

Өнімнің сапасының артуының программасы көп пландық болып, сондықтан жекеленіп қаралады:

- Жаңа қор жинағыш технология өндірісін енгізу және өндіру шаралары.
- Техникалық қаруландыру шаралары.
- НИР және ОКР ғылыми-техникалық прогрестің тездету процессін енгізу.
- Кәсіпорын прогрессінің, механизациясы және автоматизациясы.
- Тексеру қорытындысының сапа жүйесінің мүлдесі.
- Әлеуметтік коллективтік және кадрларды дайындау.

Программаның үлкен бөлімін механизация және автоматизация технология өндірісінің процессі орын алады.

Сапалы өнімнің тұрақты шығуы салалар мен орындаушылардың үлкен санымен қамтамасыз етіледі, бір-біріне тәуелсіз жұмыс істеп, бірақ өзара байланыс шекарасымен әрекеттеседі. Өнім сапасының берілген деңгейінің жұмыс координациясын қолдау, «Сапа басшысын қамтамасыз ету» және 30 стандарт сапасының жүйесі жұмыспен қызмет комбинаттары регламенттеледі. Комбинатта сапа жүйесі шикі заттардың технологиясы, жабдықтардың және өнімнің аудиті қаралады.

Отын, шикізат бөлімі, халықтұтыну тауар бөлімі, техникалық тексеру бөлімі тұтынушыға куәгер болып ұсынады. Бұл құжаттар үстінен қарайтын органдарға өнімді қауіпсіз пайдалану және ГОСТ Р сертификация жүйесінің сертификацияның мүмкіндігін куәландырады.

Комбинатта сапа жүйесінің сапасы енгізу және өндеудің арқасында «Регистр Ллойда» ағылшын комбинатының бейнелі өнімінің сертификациясы ойдағыдай қорытындысында комбинатқа 2 сертификат берілген: фасондық бейнелеу және арматуралық болат.

«Сапа» программасымен комбинаттың өнімінің сертификациясын жалғастыру және сапа жүйесінің стандарттарын оның МО «СовАск» программа бойынша сертификаттану мақсатымен енгізу шешілген.

Сұрақтар мен тапсырмалар

1. Сапа реті бойынша комбинат жасаған барлық шараларды бөліңіз.
2. Комбинаттың сапа саясатымен келісесіз бе?
3. Қосымша ұсыныстар беріңіз. Қандай толықтырулар енгізе аласыз?

Практикалық жұмыс № 3

Қазақстандық рынокта жалған өніммен қалай күресуге болады?

Жұмыстың мақсаты: Өзіндік оқып үйрену, сұрақтармен тапсырмаларға жауап беру.

Рынок реформасының маңыздылығы отандық рыноктың жағдайын өзгертті. Дегенмен, бүгінгі рыноктың жайы мына мақалмен белгілі «Көп-демек жақсы емес». Товардың сапасы және қызмет етуі Қазақстандағы рыноктағы күрделі проблемалардың бірі. Берілген статистика бойынша, зерттелген сынаулардың 8%-і өніммен стандартқа сай емес. Соңғы жылдары отандық өндірушілер сапалық проблемаға мән беруді бәсеңдетті. Бұл қастандықпен күресудің маңызды ролі сертификация органдарына апару, яғни сапасыз өнімнің рынокқа жеткізілуіне жол бермеу.

Дегенмен, сапасыз тауардың рынокқа өтуіне себептер көп. Бұл жалған сертификаттар тауарды өз пайдасы үшін алатын, жеткізіп берушінің адал еместігі, пайдаланатын кезінен өтіп кетуі т.б. себептер оңтайлы істердің дұрыстығы және жалғандығы, кеденнен өтіп кетуі, қажетті құжаттарды жасамай тауарды көтерме және сұрапыл рыноктан тасу.

Осындай проблемалардың бірі, яғни атақты фирмалардың сапалы тауарларын және оның белгісін пайдаланып жалған жолмен отандық рыноктарға өткізу. Мамандардың айтуынша тауарды бұрмалау едәуір әлеуметтік-экономикалық зиян келтіруде. Бұл бір жағынан, сатып алушыға материалдық зиян келтіреді де, сапалы өнім шығарушыға, өндірушінің атының жоғалуына әкеледі.

Жалған өндіріспенен көлеңкелі бизнес тиімді, пайдалы болғандықтан белсенді дамуда. Фабриканы да жалған қылу едәуір оңай, яғни тұтынушылардың сапасына сеніп қалған өнімін жалған қылу.

Көбінесе спирттік сусындарды, сары май, колбаса, кондитерлік өнімдер, шай, кофе, аяқ киім, косметика, күрделі тұрмыстық техникаларды фальсификациялау. Осыдан екі-үш жыл бұрын отандық рыноктан «САМСУНГ» сияқты белгілі фирмалардың жалған телевизорларын, Литвалық «Банганы» кездестіруге болады. Мамандар айтқандай «Банга» телевизорының заводтан да 5-7%-0 (брак) ақау болып келеді, ал жалған өнімдер 40%-ке дейін сондықтан бұл тұтынушы маркасының белсендігін күшті бұзды.

Күнделікті базарды жасанды алкогольді сусындармен толтыру, шампандардың орнына қарапайым Италияндық шараптар сатылуда, ал орамдағы шырынның 100%-і жемісті сусын болып табылады. Жалған белгілі жағдайларға «Липтон» шайы, «Марс» шоколады, «Рибок кроссовкасы», «Клима» француз иіссуы, дүние жүзіне белгілі В/С компаниясының өнімдері. Құқық қорғау органдарына индиялық өндірістің жалған істелген 600мың дана шарикті қаламдар қоймасы айқындалып, сатуға тиым салынады.

Жасанды істелген өнімнің белгілері айтарлықтай көп. Мысалы, жалған кофе орамы қарапайым картоннан, полиэтиленге желімдеген қағаз этикетка, ереже бойынша күңгірт түсті өң. Ол орамдағы жасанды өнім мен белгілі фирма өнімінің айырмашылығын күшті ажыратады. Жалған өнімде түсінік өндірушінің қысқы атымен шектеліп жазылады, мысалы, made in USA, бірақ біздің тұтынушылар кодқа дұрыс мән бермейді, тіпті таблицада жоқ сандарды қол береді, мысалы 746 сияқты мифтік сандар. Яки құық жасап 20-дан 29-ға дейінгі резервтік көмірлерден сандар алады, яғни ешбір елге тиісті емес сандар.

Таза кофе көп жағдайда металл және шыны банкада, ашық қызғылт этикеткада салынады. Өте тиімді түсінік әдетте, қатыстыларға: кофе аты, оның анықтамасы (түйіршіктелген, ұнтақталған) сорты, шығарған ел, жылдық мерзім, штрих код, көп фирмалар өндірілген күнін көретеді. Кейде өнімде кофеин жоқтығын көрсетеді.

Марканың жоқтығы, керек мағлұмат, керіксіз сыртқы түрі және төмен баға тауардың жалған екендігін туғызады. Мысалы, нағыз таза уылдырық банкасы 30-60 тенге, тұруы мүмкін емес, ал «Рибок кроссовкасы» 20 доллар. Мұндай фактілер кейде өндірушіні жабайы алдаушылыққа апарды. Біздің құлағымыздағы үйреншікті тауардың аты сәл өзгерсе, оны базарға сөзсіз тастайды. Мысалы, Neskafe орнына Nesscafe, Panasonic және Levis орнына Povosonik Livis,

Snickers орнына Kickers. Осындай белгілі фирмалардың тауарлары төменгі баға және қопыраған орам түрінде болса, онда сатып алушы тауарды тез сатып, алып кетеді.

Тауардың бұрмалануы өндірушіге қатты негатив болып, қай кезде күрделі жағдай туғызады. Мысалы, жақында Elite Classic өнім емес екенін хабарлады. Бұл берілген мәлімет дұрыс шешім тапты, бөлшек саудада сатып алынған кофені атақты фирма «Союзэкспертиза» сараптауына берді. Сараптама қорытындысы бойынша сапасыз таза емес өнім болып шықты. Сатып алу кезінде кофенің сертификаты тексерілмеген, тексеру алдындағы белгі айтылған фирманың өнімі болмай шықты, яғни этикеткада фирманың белгісі көрсетілмеген. Мұнда тексеру органдарының сертификаттауы да қажет болмады. Жарнамаға қарсы шығу нәтижесінде «Союзэкспертиза» қайта тексеруді ұйымдастырды. Мұнда мамандар кофеге жоғары сапалы өнім деген оң қорытынды берді. Нәтижесінде баспасөз фирмаға моральдық және материалдық шығын келтірді, Сонда бұл не болды? Заңсыз пайда көру мақсатымен және фирманың беделін түсіру мақсатымен болған жалғандық (фальсификация) жасу ма? Әлде өндіруші фирманың беделін түсіру үшін қолдан жасалынған жағдай ма?

Сұрақтар мен тапсырмалар

1. Ситуацияда қандай жағымсыз бәсекелестіктің әдістері сипатталған?
2. Берілген ситуациялық жағдайға қарай отырып, Қазақстан нарығына жасанды және сапасыз бұйымдарды түсірмеу жолында стандарттау. Сертификаттау және метрологияның алатын орны қандай?
3. Жарнаманы жасанды бұйымдармен күресу үшін қалай қолдануға болады?
4. Неге тұтынушылар біле тұра сапасыз бұйымдарды сатып алады?
5. Өз ұсыныстарың қандай?

Практикалық жұмыс № 4

Тұтынушының сеніміне қалай лайық болу керек?

Жұмыс мақсаты: өз бетімен оқып, сұраққа жауап беру.

Еуропаның екі жас эмигранты балауыз шам істерінің шебері Уильям Н. Проктер мен сабын жасаушы Джеймс Гейсблдың АҚШ-та өз жеке меншік ісін құрғанына, ана күнді қазіргі күннен 160 жыл бөліп тұр. Бүгінде кішкентай балауыз шам мен сабын жасайтын өндіріс ең ірі мультинационалды әлем бірлестіктерінде ең ірі өндірістердің біріне айналды. Жыл сайынғы фирма өнімі 32 млрд долларды құрады. Қазір 140 елдің тұрғындары «Проктер Энд Гэмбл» кең тұтыну тауарларының 250 атымен (сабын, кір жуатын ұнтақтар, тіс паста, сабын сулар, сұйық тазартушы және жуатын құралдар, декоративті косметика, парфюмерия және т.б.) таныс. 1837 ж. америкалықтардың 13 штаттарында фирманың символдық белгісінде сонша «жұлдыз» жанып тұрғаны шырақ сатудан кәсіпкерлік ісін бастағандар үшін мүлдем жаман емес болды.

Бірақ компания тек қана жоғарғы өнімнің сапасымен ғана мадақталып отырған жоқ. Сапа туралы дамыған елдерде, көп назарды оның басшылығы басқалардың насихатына бөледі.

1991 ж. аяғында фирманың алғашқы өкілділігі Санкт-Петербургте ашылды, ал кейін Мәскеуде – офисы. Ал артынан 1992 ж. басында «Проктер Энд Гэмбл» акционері болып, «ариель» ұнтағы, ал соңынан «тикс» және «тайд» ұнтағы, «новомосковскбытхим» комбинатында шығарыла басталды. Мына технология мен өнімдердің құрылымы негізінде өндіріс толық сақталған, олар тек қазақ штаттарының бірнешеуіне бейімделген.

Соңғы кезде біздің ел өзінің тауар тұтынушыларынан, 15 фирма тауарының атын тауып алды. Сапаны және басқа өнімдерді еңбекпен өтеуге 20 ғылыми зерттеу орталығының компаниялары, оның ішінде 6-уы Еуропада орналасқан

(Бельгия, Ұлыбритания, Германия, Италия), сонымен қатар Солтүстік және Оңтүстік Америка мен Азияда басқарады. Жыл сайын зерттеу мақсаттары көптеген миллиард долларға шығынданады.

Үлкен талап пен ықпал және сапаны Еуропаның косметика және парфюмер өндіретін (КОЛИПА) қауымдастығы және біріккен халықаралық қауымдастығы детергендер және дезодоранттар, парфюмериялар және косметикалар базарында сән көрсетуге береді.

Еуропалық одақтың косметикасының 2000-нан астамын ұсақ, орта және ірі компаниялардың әр түрлі елдеріне жіберіп отыр. Олардың 1994 жылғы жалпы өнімдерінің сомасы 33 млн-ға өндірді. Тек қана косметикалық тауар өндірумен айналысатын мамандар саны қатары 150 мың адамнан асты, және тағы 375 мың адам маркетингте, жарнамада, (көтерме және бөлшек) саудаларында жанама жұмыс істейді.

1962ж. өнім сапасы үшін заң, КОЛИПА Еуропалық қауымдастығында, Брюсселеде штаб-пәтерінде жасалған болатын.

Бүгінде оның құрамында 15 нақты мүшелер (Австрия, Бельгия, Ұлыбритания, Германия, Греция, Ирландия, Испания, Италия, Нидерландылар, Португулия, АҚШ, Финляндия, Франция, Швеция) және қауымдастырылған (Израиль, Норвегия, Польша, Түркия, Швейцария). КОЛИПАға кіріспеге Чехия мен Румыния әзірленуде. Аталған елдер қауымдастығы 22 әйгілі компаниялармен таныстырылды. Мысалы: «Шанель», «Колгейт», Палмолив Юрон, Эсте Лаудер, Жиллет, Индастриз, Проктер Энд Гэмбл, Велла сияқты.

КОЛИПАның басты мақсаты-бір жағынан қолдап дем беру керек және өндірушінің назарын қорғау және косметика тауарларын тұтынушыларына, басқа елдердің үкіметтеріне көмек көрсету, бірыңғай косметика базарын құруда ЕС мүше 1976 ж. косметиканың арнайы нұсқауы № 76 (768) ЕЭС қабылдаған. Соңғы түзету 1993 ж. енгізілді. Дәл осыған сәйкес тауарға қажетті қосымша 15бап, 8 сөйлем қосылған. Сонымен қатар косметикалық өнімдерді 6 топқа бөлу қабылданған: тазартатын зат, парфюмерия, макияж құралдары, дезодоранттар, қорғаныш құралдары, сергітетін дәрілер. Осы уақытта косметикалық өнімдерді қолдану облысы бұрынғыдай болып қалды. Теріге. шашқа, тырнаққа, ерінге, тіске, шырышты ауыз қабығына, тамаққа, жыныс органдарына күтім. Оларға қосымша бояғыш заттардың тізімі тауарды қолданудағы рұқсат етілген және өздеріне тиісті емес, шешілмегендерді қолдануды ұсынады. Сонымен бірге тұтынушының хабарландыру назарына соңғы өзгертулер бөлінген. Тауар туралы мәлімдемеде, міндетті түрде орамада болуына, айқын және анық болуына, дайындаушының мекен-жайының болуына, өнімнің минималды жарамдылық мерзімі (еггер ол 30 айдан кем болмаса) , сақтық ерекше өлшемдері, бұйым тағайындауды, тауар компоненттері көрсетілуі тиіс.

Сонымен қатар, тұтынушыны толықтай сапасыз косметикалардан қорғау, және сол уақытта сынақты жануарларға жүргізуден, альтернативті сынаққа ауыстыру қарастырылған. Осы үшін мамандандырылған комитеті жасалған. Өкілеттіліктің бірлескен өкілі Проктер Энд Гэмбл .Косметикалық өнімдердің байқауларына жаңа тәсілмен жол сала, осы бөлімшелерде 35 сынақ лабораториялары жетекшілік етеді.

КОЛИПА өкілдері: КОЛИПА әр елдің заңын сыйлайды, және ешкімге ештеңе артпайды. Бірақ біздің істеген жұмысымыздың айқын, бірлестіктермен жасалған бірыңғай базар, өзара сенім принципін құрастыру. Ал біз соңғы бес жылдықта арадағы қауымдастыққа басқа ел қосылады деп үміттенеміз. Өйткені басқа компаниялардың өнімін экспортқа шығарудың қиындығы Еуропалық одақтың өте жақсы заң шығаруында.

Брюсселеде сабын және детергендерді өндірушілердің халықаралық негізгі қауымдастығының басты офисы орналасқан, (синтетикалық құралдарды жуатын) АИС және шаруашылық тауарларын өндіретін халықаралық қауымдастық ФИФЕ.

Бірінші ұйымдастыру 1952 ж. негізделген, бүгінде оларды 600-ден астам компания біріктіріп тұр, (60% барлық өндірушілер), 20 елден, сабын, үлгілер, сонымен қатар, бақылауға арналған әртүрлі ваннаға және туалетке арналған тауарлар. Екінші 1967ж. ұйымдастырылған, 800 компания (70 % өндіруші) тазалап және иіс беру сияқты құралдарды жасап шығарады, үй шыбын шіркейлерімен паразиттермен күрес құралдарын, дақ кетіретін, полиром, аяқ киім

тазалау құралы, металл бұйымдары, айналардың асханалық, автомобильдердің бұйымдары. Қауымдастық екі ұқсас бөлімді болады, және ұқсас әдістермен жұмыс істейді. Бірақ ұйым мүшелері бәсекешілер болғандықтан, олар жиналыста тек ортақ сұрақты қарастырады. Мысал үшін жылына 3-4 рет болатын басты ассамблеяларда, орама және тауарларды таңбалау, қоршаған ортаны қорғау, қашықтау әдістерін жою, және халықаралық саудаға кедергі болғандарға тосқауыл қою проблемалары талқыланады.

1992ж. бастап, косметика тауарларының нұсқауымен АИС және ФИФЕ заң шығарушы базасы болып табылады. Өндірушілер тек қана тауарды қауіпсіз түрде базарға жеткізіп беруге міндетті. Сонымен қатар, АИС мүшелері елдерге, қауіпті және зиянды заттардың символдарын, және оған қосымша химиялық заттардың жүз мыңдаған түрі мен мінездемелерімен келісуге итермелейді.

1993ж. белсенді заттардың биоразложениюға басшылығы жарық көрді. Ал одан кейін әр елдерге орама ретінде ұсынылатын басшылығы 50 % ын қайта өңдеуге босатуға ұсыныс жасау.

Көптеген фирма өз еріктерімен міндетті жауапкершілігін 1989ж. айқын сақтауына кепілдеме берді. Тұтынушылардың жаңа тауармен танысуына, тазартушы құралдардың және пиктограммалардың жүйесі көмектеседі.

Проктер Энд Гэмбл бірлестігі жоғары сапалы өндіріспен қамтамасыз ететін, өткір компаниялар құрылымы, үстіңгі жағынан астына дейін 19 элементтен құрылатын сапа жүйесіне бағытталған.

Фирмада сапа облысындағы жұмысқа негізгі әкім мен екі вице-президент басшылық етеді (ғылыми зеттеулер және жаңа өнімдерді өңдеуді басқару белгіленеді). Бұл орындарда сапаның артынан арнайы жауап беретін «Проктер энд Гэмбл» үлкен басшылығына бағынатын, 56 кәсіпорын елге, қызмет етеді. Сапа жүйесіне ұқсас құрылатын (бірлестіктің бүтіндігіне, бөлек аймақ, кәсіпорын бөлімдері) фирма қызметшісінің көңіл бөлінуінің астын сызып қояды.

Элементтер жүйесінің сапасы талапкер мен айтылған тақырыптармен догма сияқты қарастырылмайды, олар жергілікті шарттарға бейімделеді. «Проктер энд Гэмбл» тауарларды өндіруге, қаланың заңына тиісті талаптарды, өнім оқиғалардан қашықтауды (осы елдің салыстырмалы) сұранысын қанағаттандыруды, сонымен қатар тұтынушыға дәмін теруге рұқсат етеді.

Кез келген бұйымның сапасының жүргізілетін параметрлердің бірі – оның қауіпсіздігі, ал қауіпсіздіктің тәуелділік принципін құру және қабылдау негізі – оның бағалауы.

Бұл жағдайда қауіп қатер, айтарлықтай, біріншіден ұлылық, екіншіден бүтін өнімге немесе бөлек бір адам денсаулығына құрамы немесе қоршаған ортаға негативті әсері. Дегенмен айқын дәрежеде тәуекелмен басқаруға болады. Дәрі дәрмектің орамында жазуы, тағамдық өнімдерден бөлек сақтау, пайдаланушының денсаулығының нашарлауының алдын алады.

Дәрумендердің ұлылығы зертханалық жолмен анықталады, эксперттік оқиғаларда тәжірибені жнуарларды және де жүздеген еріктілерден шығарылады. Осылайша өол терісіне қолданылатын жуғыш заттарды тексереді.

Бірақ бұл тексеріс пен тәжібеден бітпейді. Фирма мамандары базар тауарларын біртіндеп мұқият тексеру жүргізеді. Сатып алушылардың шағымдарын қарастырады. Дерматолог дәрігерлер, онкологтар, офтальмологтар өнімнің сапасын тексере отырып, ескертпелерін оқиды. Сонымен қатар өнімнің экологиялық қауіпсіздігін бағалайды, өнімнің қоршаған ортаға әсері мен зияны, өнімдердің биохимиялық ыдырауына себеп болатын факторларын қарастырады.

Жаңа заманға сәйкес шығарылған, ең дәл бақыланатын құрылғыларымен тексерілген өнімнің жаңа тестінің қорытындысы нәтижесінде толық жетілді.

Осылайша 1946 ж. АҚШ базарында, ең алғаш шыққан «Тайд» кір жуғыш ұнтағы 60 рет тексерістен өтіп барып шыққан.

Осы уақытқа дейінгі өндірілген әрбір өнімдер базарға шығарылмас бұрын арнайы тексерулерден өткізіледі, ал тұтынушылардың қолданылған жағдайында, өнімдер кері әсерін тигізетіндерінен түсетін шағымдар бірен саран.

Практикалық жұмыс № 5

Банк ісіндегі СМС-ты қамтамасыз ету.

Халықаралық, ұлттық және корпоративтік деңгейде кредит және ақша айналымының жақсы дамыған инфрақұрылымы бар елімізде банк технологиясының және финансының, кредит және инвестициялық саясаттың сапа көрсеткіштері, есептеу касса операциясының финанс ресурстарымен басқарылған автоматтандырылған жүйелер, сонымен қатар оған деген қажеттіліктер стандартталған.

Банк ісінің халықаралық практикасы 300-ден астам банқтық және финанстық технология реализасының әр түрлі әдістері мен қызметтерін финанс нарығының субъектісімен ұсынады.

Банк операциясымен технологиясының Отандық практикасы халықаралық практикада жалпы қабылданған барлық спектр конкурент қабілетті финанс қызметін финанс нарығының субъектісі ретінде ұсынуға мүмкіндік бермейді. Сондықтан бірге тұтынушылар құқығын қорғау туралы, өнім және қызмет сертификациясы мен стандартизациясы туралы, өлшем бірлікті қамту туралы. Отандық заңдар Қазақстанның кредиттік мекемелері және коммерциялық банкілерінің финанс қызметінің конкурентке қабілетті өсімін жаңа әдістермен мемлекеттік монологияға қарсы саясат жағдайында стимулдауға мүмкіндік береді.

Қазақстанда банктер мен кредит мекемелері өз қызығушылықтарын айқындауға арналған тамаша аспап бар, ол- заңды метрология.

Өлшем бірлігі – метрологиялық қажеттіктер жағдайында банк технологиясы мен финанс қызметінің міндетті сертификациясын алдын-ала жіберу және міндетті қажеттіліктің стандартизациясының объектісі болып табылады.

Қазақстанның банктерін және Қазақстан банктерінің Ассоциациясын жүргізушілер финанс және технологиясын, техникалық жүйелерін және олардың көтерулерін, финанс қызметінің сертификациясы мен стандартизациясы бойынша жұмыстарға қызығушылық танытқан финанс ресурстарымен және мамандармен орналасады.

Финанс және банк технологиясының стандартизациясы мен сертификациясы финанс қызметінің және құқықтық практиканың актуальды сұрағы болып табылады. Финанс және банк техникасының стандартизациясы және сертификациясы бойынша жұмысқа халықаралық және ұлттық ұйымдардың, коммерциялық банк корпорацияларының, инвестициялық қордың, финанстың телекоммуникация және сертификациялық орталықтың ассоциациясының қатысуларын қабылдайды.

Стандартизация бойынша халықаралық ұйым (ИСО), стандартизацияның Европалық комитеті (СЕН), стандартизацияның және технологияның Американдық институты (NYST), Швейцариялық коммерциялық банк корпорациясы (ALPNA), бүкіләлемдік, банкаралық финанс телекоммуникациясының ұйымы (SWJFT), Қазақстанның финанс телекоммуникациясының ұйымы эффективті түрде жұмыс жасайды.

ИСО ТК 68 «банк ісі және финанс қызметі» бойынша қазіргі кезде ИСО-ның нақтылығының алдында келісімге келеді, 30-дан астам стандарт қолдануға Отандық коммерциялық банктер мен кредит мекемелеріне көмектеседі.

Финанс құжаттарын шифрлеу стандарттары және электронды жазу және печаттаумен финанс құжаттарын беруде SWJFT стандарттары халықаралық рекомендациялар сапасында қабылдау үшін ИСО-ға бағытталған. SWJFT финанс телекоммуникациясының және қазіргі кезде Қазақстанның 205 ірі коммерциялық банктерінің қолданушыларының саны өсуде.

АҚШ-та және Батыс Европаның дамыған елдерінде сертификация мен стандартизацияның міндеттілігін тұрақтайтын федеральды заңдылықтардың заңды күші жоқ. Коммерциялық банктің, инвестициялық қордың, финанстың телекоммуникациясының және сертификация орталығы ассоциациясының корпорациясы телекоммуникация және финанс қызметінің қауіпсіздігін қажет ететін сапа көрсеткішімен және стандартталған сертификацияның процедуралары мен стандарттарын өз бетімен өңдеп шығарады.

РФ-ң стандартизациясының мемлекеттік жүйесі рамкасында банк және финанс технологиясының стандартизациясына стандартизация бойынша келесі техникалық

комитеттер формаланған және дайындалған: ТК 22 «Ақпараттық технология», ТК 257 «Банк ісіндегі, өнеркәсіптегі, саудадағы және басқарудағы ақпараттар мен құжаттар», ТК 366 «Банк операциясын метрологиялық қамтамасыз ету», ТК ФУБТ «финанс қызметі және банк технологиясы». Қазақстанда банк және финан технологиясының стандартизациясы бойынша жұмыстар ТК 366 төрт құжатты жасауды аяқтаған кезде ғана жақында салыстырмалы түрде басталған.

Мынадай құжаттар қабылданған:

ГОСТ Р 50702-94 «Бағалы қағаздардың идентификациясы бойынша мемлекеттік тіркеу номері». Кредит мекемелерімен және коммерциялық банктермен түсіретін облигациялар мен акциялардың тіркеу номерінің кодтың мәнінің құрамы мен құрылымы, сондықтан бірге оның идентификациясына метрологиялық қамту қажеттілігін тұрақтандырады.

ГОСТ Р 8.561-95 «ГСИ. Банк технологиясын метрологиялық қамтамасыз ету жолы жағдайы». Банк технологиясының метрологиялық қамтуға қажеттілігін және жалпы жағдайын тұрақтандырады.

МИ 2328-95 «ГСИ. Метрологиялық бақылау мен қадағалауға жататын және банк операциясы кезінде қолданылатын олардың параметрлерін және объектілерін формалау бойынша рекомендация».

Банктер мен кредит мекемелерінде жетекшілердің тәсілдік көмектерін көрсету үшін келтірілген.

Метрологиялық бақылау мен қадағалауға жататын объектілерін өлшеу әдістері мен құралдарды, техникалық және бағдарламалық құралдарды, өңдеудің, сақтаудың стабильдігін, дәлдігін дәлелдейтін мінездемелерді, сонымен бірге ақпаратты қорғауды түсіндіреді.

Метрологиялық бақылауға жататын параметр техникалық және бағдарламалық құралдың дәл мінездемесін түсіндіреді.

Метрологиялық қамтуға жататын технология қажетті ресурстармен (кадрмен, финан, материалды-математикалық және т.б.), қамтылған жұмыстар мен процедуралардың процестердің, функциональды және ақпаратты түрде өзара байланысын операциялардың реттелген жиынтығын түсіндіреді.

Қазіргі кезде Қазақстанға МЕКАС (ССБТ) банк технологиялық сертификация жүйесі әсер етуде.

Қазақстандық банктердің информатизация департаменті қазір Орталық банкті қорғау мақсатымен банк ісінде ақпараттың технологияның сертификацияның ведомствалық жүйесінің шығуы туралы және оның ИТБД-ң жоғары тұтынушылық жағдайы және гарантия негізінде құрылымдық бөлігі туралы сұрақтарды қарастырып жатыр.

Қажетті ресурстармен қамтылған және банк операциясының эффективтілігіне жетуге бағытталған функциональды және ақпаратты түрде өзара байланысын жұмыстардың және процестердің реттелген жиынтығының банк технологиясы мен финан қызметі сертификация объектісі болып табылады. Сертификация объектісі сертификациялық сынақ әдістерімен анықталады.

Сітісор фирмасының MICRO BANKER банк технологиясы бойынша сертификациялық сынақтар жоспарланған.

Сұрақтар мен тапсырмалар

1. Берілген ситуациялық жағдайға қарай отырып, Қазақстан банк ісіндегі қызмет тұтынушылар талабына сәйкес келе ме қорытынды жасаңыз?
2. Өз ұсыныстарың қандай?